

İtalya'da Değişim: Draghi Hükümeti ve Radikal Sağ Üzerine Bir Değerlendirme - Gökçen Yavaş

Şubat 2020'de Covid-19 virüsü hızla yayılmaya başladığında, İtalya, Çin'den sonra, dünya üzerinde salgından en fazla etkilenen ülke olmuştur. İlk dalganın etkileri hem siyasi, ekonomik ve toplumsal alanlarda hem de İtalya'nın Avrupa Birliği (AB) ile olan ilişkilerinde de kısa sürede hissedildi. Ancak daha salgının ilk zamanlarında, özellikle AB üye ülkelerinden İtalya'ya maske ve dezenfektan gibi tıbbi malzemelerin tedariki konularında beklediği desteğin ulaşmaması, ülkede tam bir şok etkisi yarattı. Dönemin başbakanı Giuseppe Conte ise, bu esnada sürdürdüğü kriz yönetimiyle İtalyan halkının güvenini kısa sürede [kazandı](#). Conte, ayrıca, Covid-19'un yıkıcı etkilerinin üstesinden gelmek amacıyla [17-21 Temmuz 2020'de AB Konseyi](#) tarafından onaylanan Avrupa için Kurtarma Planı'ndan İtalya'ya, önemli bir miktarda mali yardım sağlanmasında öncü rol oynadı. Ne var ki, diğer ülkelerde olduğu gibi, İtalya'da da salgının yayılım hızı, 2020'nin sonbaharında ikinci dalga ve Mart 2021'de üçüncü dalga olarak tekrar yükseldi. İtalya salgın kriziyle mücadele ederken, bu 1.5 yıllık süreçte ülkede önemli siyasi

değişimler de yaşandı. Birincisi, koalisyonda oluşan bir çatlak sonucunda, Şubat 2021'de hükümet ve başbakan değişti. Conte'nin yerine, Kasım 2011 ve Ekim 2019 tarihleri arasında Avrupa Merkez Bankası (AMB) Başkanlığı görevini sürdürmüş eski bir teknokrat olan Mario Draghi başbakan olarak atandı. Draghi'nin kurduğu hükümet, ayrıca hem sol ve hem sağ partileri kapsıyor: Bağımsızlar, 5 Yıldız Hareketi (*Movimento 5 Stelle/M5S*), Demokrat Parti (*Partito Democratico/PD*), Madde 1-Demokratik ve İlerici Hareket (*Articolo 1- Movimento Democratico e Progressista*), *Italia Viva* ve *Lega*. İkinci değişim ise, normal şartlarda 2023'te gerçekleşmesi beklenen seçimlere etki edebilecek derecede, siyasi partilere yönelik kamuoyu tercihlerindeki farklılaşma. Kamuoyu araştırmalarına göre, İtalyan siyasi spektrumunda her ikisi de "[popülist radikal sağ](#)" olarak tanımlanan partilerden *Lega*'ya verilen desteğin düşmekte olduğu ancak İtalya'nın Kardeşleri'ne (*Fratelli d'Italia/FdI*) verilen desteğin de arttığı görülmekte. Dolayısıyla, gelecek seçimlerde, sağ partilerin ittifak oluşturması durumunda, İtalya'nın Kardeşleri'nin lideri Giorgia Meloni'nin liderliğinde bir koalisyon hükümeti olasılığından söz edilebilir.

Draghi Hükümeti

İtalya'da Covid-19 salgını başladığında, her hangi bir partiden bağımsız olan ve teknokrat kimliğiyle bilinen Conte'nin başbakanlığında kurulan koalisyon hükümeti henüz 6 aylıktı. Söz konusu koalisyonda, 5 Yıldız Hareketi, Demokrat Parti, *Italia Viva*, Madde 1-Demokratik ve İlerici Hareket ve Özgürler ve Eşitler (*Liberi e Uguali*) adı altında sol-kanat parlamenterlerin oluşturduğu bir grup bulunmaktaydı. Ancak, *Italia Viva*'nın lideri ve eski başbakan Matteo Renzi, Ocak 2021'de, AB tarafından sağlanacak Kurtarma Fonu'nun nasıl kullanılacağıyla ilgili Conte'ye eleştiriler yönelterek hükümetten iki bakanını [çekti](#). Böylece, Conte'nin ikinci dönemi olarak adlandırılan koalisyon hükümeti de sona ermiş oldu.

İtalya istikrarsız hükümetlere çok yabancı olmasa da, bu kez, salgınla birlikte daha zorlu bir sürece girebilirdi. Yine de, 3 Şubat 2021'de Avrupa Merkez Bankası eski başkanı Draghi'nin 67. hükümeti kurmak için Cumhurbaşkanı Sergio Mattarella tarafından görevlendirilmesi, hem siyasi krizin sona ermesinde hem de salgınla ve ekonomik problemlerle mücadelede yeni bir umut oldu. 2023

seçimlerine kadar görevde kalması beklenen hükümet, İtalya'nın Kardeşleri ile İtalyan Solu (*Sinistra Italiana*/SI) dışındaki partilere mensup milletvekillerinin büyük çoğunluğundan [güven oyu aldı](#). Mevcut kabinede 8'i teknokrat olmak üzere toplam 23 bakan bulunuyor. Ayrıca ilginç olan bir husus da, Haziran 2018- Eylül 2019 tarihleri arasında Conte'nin başbakanlığında kurulan hükümetin ortaklarından olan ve lideri Matteo Salvini'nin erken seçim talebiyle Ağustos 2019'da koalisyondan çekilen *Lega*'nın yeni hükümete destek vermesi. *Lega*'nın mevcut kabinede 3 bakanı bulunuyor. Avrupa-şüpheli Salvini'nin, bütünleşme yanlısı Draghi'ye destek vermesinin nedeni ise, partinin, geçmişinde de olduğu gibi, koşullara göre, özellikle AB konusunda, stratejik davranması olarak [düşünülebilir](#).

Draghi'nin, AMB başkanlığı deneyimi ve Euro'nun istikrarına ilişkin yaklaşımı, AB ile ilişkilerde uyumlu ve müzakereci bir tutum sergilemesinde de önemli bir rol oynuyor. Örneğin, Draghi'nin ilk icraatlarından birisi de AB ile ilişkili. İtalya, geçtiğimiz Mart'ta, AB Komisyonu'nun da onayını alarak, aşı firmalarının ihracatlarıyla ilgili yükümlülüklerine dair sözleşmeler içeren [AB ihracat kontrol mekanizmalarının uygulamaya](#) geçirilmesine öncülük etmişti. Böylece, Covid-19 aşısı olarak üretilen AstraZeneca'ya ait 250.000 dozun Avustralya'ya gerçekleşmesi planlanan ihracatı henüz çok erken aşamada engellendi. Draghi, İtalya'da ve diğer AB üye ülkelerinde aşılama yeterli düzeye ulaşmadan böyle bir ticaretin uygun olmadığını düşünüyordu. Draghi, ayrıca, salgının ciddi ölçüde olumsuz etkilediği ekonominin iyileştirilmesi ve kısıtlayıcı tedbirlerin uzatılması da dahil olmak üzere halk sağlığıyla ilgili çeşitli uygulamalara imza attı.

Draghi'nin üzerinde durduğu bir başka konu ise, 17-21 Temmuz 2020'de AB Konseyi tarafından onaylanan, "Yeni Nesil AB" kapsamında belirlenen [Kurtarma ve Dayanıklılık İmkani \(Recovery and Resilience Facility\)](#) aracılığıyla sağlanacak mali yardımla ilgili. AB, öncelikle, üye ülkelere, bu fonun nasıl kullanılacağına dair içeriğe sahip bir ulusal plan oluşturmalarını bekliyor. İtalya da, kendisine 68.9'u hibe ve 122.6'sı kredi olmak üzere toplamda 191.5 milyar Euro sağlayacak fon için Ulusal Kurtarma ve Dayanıklılık Planı [hazırladı](#). Haziran ayının sonunda ise, AB Komisyonu, Plan'la ilgili olumlu bir değerlendirmede bulundu. 2026'ya kadar çeşitli projeler çerçevesinde hayata geçirilmesi öngörülen plan, kısaca, "dijitalleşme; yenilikçilik; rekabet edebilirlik ve kültür; yeşil devrim

ve ekolojik geçiş, sürdürülebilir hareketlilik için altyapı; eğitim ve araştırma; uyum ve dahil etme ve sağlık gibi alanları [içeriyor](#). Söz konusu mali araca ek olarak, "tamamlayıcı fonlar" kapsamında da 30.6 milyar Euro ile birlikte İtalya'ya [222.1 milyar](#) Euro yardım sağlanması bekleniyor. Ayrıca, "Yeni Nesil AB" adı altında [başka yardımların](#) geleceği de açıklandı. Son olarak, geldiğinden bu yana sağlık ve ekonomiyi ön plana koyan Draghi'ye verilen halk desteğinin %60'larda ve hükümete olan desteğin de %51 oranında [olduğunu](#) belirtmekte fayda var.

Kamuoyu Araştırmaları ve Radikal Sağ

Salgın boyunca İtalya'da yapılan kamuoyu araştırmalarının, sonuçları açısından şaşırtıcı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Araştırmalara göre, salgının ilk dalgasında, İtalya'da halkın, başbakana ve hükümete verdiği desteğin yükseldiği, *Legagibi* popülist radikal sağ bir partiye ise aynı derecede destek vermediği [görülmektedir](#). Özellikle, 2020'nin ilk yarısında, AB'nin ve diğer ye ülkelerin, İtalya'nın yardım çağrısına kayıtsız kalmasıyla, İtalyan halkının büyük bir çoğunluğu, daha çok, merkezi hükümetin başı Conte'ye ve Veneto başkanı Luca Zaia gibi yerel yöneticilere güven duyduklarını belirtmişti. Öyle ki, Conte, Mart 2020'de halk desteğini %71'e kadar çıkarmayı [başardı](#). *Lega* lideri Salvini'ye olan desteğin ise aynı dönemde %28.8 olduğu [kaydedildi](#).

Salgının ikinci ve üçüncü dalgasına denk gelen ve yeni hükümetin göreve başladığı dönemde sürdürülen kamuoyu araştırmalarına bakıldığında, partilerin oy oranlarında önemli ölçüde farklılaşmalar söz konusu. Buna göre, 2018 genel seçimlerinde oyların sadece [%4.35'ine](#) sahip olan İtalya'nın Kardeşleri'ne oy verme yöneliminde artarak devam eden bir yükselme görülmekte. Daha somut bir ifadeyle, İtalya'nın Kardeşleri, Ocak 2020'de elde ettiği %12'lik destek oranını hızla arttırarak, Haziran 2021'de %20'ye [ıkardı](#). *Lega'nın*, 2019'da Avrupa Parlamento seçimlerinde aldığı [%34.26'lık](#)oyuna karşılık, yine aynı kamuoyu araştırmalarına göre, salgın boyunca oy oranını düşürdüğü anlaşılmaktadır. *Lega* hala [%21'le](#) partiler arasında birinci sırada olsa da, İtalya'nın Kardeşleri ile çok yakın bir destek oranına sahip. Öte yandan, Demokrat Parti'ye olan destek %19, 5 Yıldız Hareketi'ninki ise %16'dır. İtalya'nın

Kardeşleri'nin gelecek seçimlere kadar oy oranını daha fazla yükselterek *Lega* ve *Forza Italia*'yla ittifak gerçekleştirmesi halinde, %40'ın üzerinde bir çoğunlukla sağlanacak popülist radikal sağ parti koalisyonunun kaçınılmazlığı ortadadır. Parti'ye daha çok *Lega*'dan oyların kayması beklenmektedir. *Lega*'nın 2018-2019 yıllarındaki koalisyon deneyimleri ve salgın sürecinde sergilediği tutum, oy kayıpları için somut nedenler olarak da gösterilebilir. Dolayısıyla İtalya'nın Kardeşleri sağ seçmenler için alternatif bir çekim merkezi olabilir. Bu haliyle, İtalya'nın Kardeşleri'nin önümüzdeki seçimleri birinci parti olarak kazanması olasılığının arttığını söyleyebiliriz. Bunun sonucunda da, Meloni, İtalya'nın yeni başbakanı olarak görev alabilir.

Silvio Berlusconi'nin liderliğinde merkez sağ olarak iktidarda kalan Özgürlük Halkı'ndan (*Il Popolo della Liberta*) 2012'de koparak kurulan İtalya'nın Kardeşleri'nin, salgın döneminde neden oylarını hızla yükselttiği ise ayrı bir merak konusu. Öyle ki, partinin başkanı Meloni, daha Mart 2020'de, Conte'den sonra, %52'lik bir oranla en güvenilir lider sıralamasında ikinci [olmuştu](#). Meloni'nin 1946'da faşizm yanlıları tarafından kurulan İtalyan Sosyal Hareketi Partisi'yle (*Il Movimento Sociale Italiano*) ve bu partinin sonradan birleştiği Ulusal İttifak'la (*Alleanza Nazionale*) siyasi bağları olduğu biliniyor. İtalya'nın Kardeşleri de, *Lega* gibi otoriter, popülist, nativist, Avrupa-şüpheli ve göçmen karşıtı bir parti olarak tanımlanıyor. Örneğin, 2019'da sosyal medyadan yayınladığı bir konuşmasında, özellikle göçmenlere yönelik sert ve ayrımcı [söylemleriyle](#) dikkat çeken Meloni, Salvini gibi, sıklıkla ülkeye gelen göçmenlerin, İtalyan kimliğine tehdit oluşturduğundan söz ediyor. Ayrıca, Conte'nin Kurtarma Fonu'yla ilgili AB'yle yürüttüğü müzakereler süresince, Meloni, siyasi, ekonomik ve finansal kararların Brüksel'in kontrolüne geçmesinin, ülkenin egemenlik haklarıyla bağdaşmadığını [belirtmişti](#). Meloni, dar anlamda egemenliği, AB'yle ve diğer dış kuruluşlarla olan ilişkilerde, ülkenin çıkarlarını savunmak anlamında kullanırken, daha geniş anlamda ["geleneksel değerlerin ve İtalyan kimliğinin korunması"](#) olarak tanımlıyor.

Söz konusu kamuoyu araştırmaları değerlendirildiğinde, Meloni'ye ve partisine olan desteğin artışı ile Salvini'nin partisine verilen desteğin azalışının, her iki liderin tutum ve tavırlarıyla yakından ilişkili olduğunu söylemek mümkün. Örneğin, Meloni, Salvini'den farklı olarak, Draghi hükümetine güvenoyu

vermeyerek, muhalif kalmayı tercih etmiş; ayrıca, Salvini'yi de eleştirmekten kaçınmamıştı. Dolayısıyla, Meloni'nin, şimdiki koalisyona ortak olmayarak, muhafazakar kimliğini daha fazla ön plana çıkarmak istemesi de bu açıdan dikkat çekici. Meloni, salgın sürecinde, kısıtlayıcı tedbirler, Kurtarma Fonu, vergilendirme ve göç gibi konularda hükümet politikalarını eleştirse de, özellikle, söylem ve davranış düzeylerinde, Salvini'den bazı noktalarda ayrılıyor. Salvini'nin hükümetin uyguladığı kısıtlayıcı tedbirlere karşı popülist tutumu da medyaya sıklıkla yansımıştı. Salvini sosyal mesafeyi [hiçe sayarak](#) protestolar düzenlemişti. Salvini, özellikle milliyetçi ve popülist söylemlerini sürdürürken, Meloni - popülist ifadeler kullansa da- daha çok [vatanseverliği](#) ve ulus, aile, din ve kültür konularında muhafazakar değerleri vurguluyor. Meloni, dolayısıyla, kendisiyle ilgili faşist bağlantıları olduğu yönündeki eleştirilere karşılık, ulusal çıkarı gözeten muhafazakar bir partinin lideri olduğunun sıklıkla altını çiziyor. Ek olarak, Meloni, Eylül 2020'de Avrupa Parlamentosu'nda yer alan Avrupa Muhafazakarlar ve Reformistler Grubunun başkanı seçilmişti.

Sonuç olarak, Covid-19 salgını süresince hem hükümet değişikliği hem de radikal sağdaki farklılaşmalar, normalde 2023'te yapılması beklenen İtalyan genel seçimleri açısından ayrıca önem taşımaktadır. Bu bağlamda, İtalya için iki ayrı seçenekten söz edilebilir: Bunlardan ilki, salgının etkilerinin ve süregelen ekonomik problemlerin giderilmesine odaklı ve AB ile uyumlu politikalar izleyen hükümet ya da hükümetlerle devam etmesi. Bu tarz hükümet ve hükümetler, günümüzdekine benzer şekilde merkez-sol, merkez-sağ, popülist partilerden ve teknokratlardan oluşabilir. Diğeri ise, radikal sağ partilerin toplamdaki oylarını arttırarak, gelecek seçimlerde - ittifak halinde- iktidar olma ihtimali. Olası koalisyondaki liderin kim olacağı sorusuna cevap aramadan önce, vurgulanması gereken nokta, son yirmi beş yıldır İtalyan siyasetinin odağında olan popülist sağ iktidarların sürekliliğidir. Özellikle, popülist aşırı sağ partilerin birbirlerine benzerlik gösteren Avrupa-şüpheli, egemenlikçi, nativist, göçmen karşıtı yaklaşımları, ekonomi ve vergilendirme gibi konulara bakış açıları da, bu sürekliliğin geçerli kılınmasında önemli bir [etken olabilir](#). Öte yandan, İtalyan kamuoyunun mevcut tercihlerine bakıldığında, radikal sağın İtalya'nın Kardeşleri gibi farklı parti bağlamında da yükseldiğini görmekteyiz. *Lega*'yla benzer söylemlere sahip Meloni ve partisinin, olası iktidardaki ağırlığına göre, İtalyan siyasetinde bir ölçüde fark yarabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle, Meloni'nin kazanması ve başbakan olması halinde, onun siyasi geçmişi

ve faşist parti bağlantıları, göçmen karşıtlığı yaklaşımları ve göçle ilgili çıkarılacak yasalar, Avrupa-şüpheli tutumunun AB'yle olan ilişkilerde ve sürmekte olan mali yardım ve reformlara olumsuz yansımaları, İtalyan siyasi gündemini meşgul edecek başlıca konular olacağı ortada. Ancak yine de, salgın krizi dönemi ve etkileri bir ölçüde de olsa sona ermeden, önümüzdeki seçimler için henüz kesin bir sonuca ulaşmak çok doğru olmaz. Dolayısıyla bu süreçte, mevcut teknokrat hükümetin kriz yönetiminin, halkın beklentilerini ne derecede karşıladığı da önemli bir etken olacaktır.

Gökçen Yavaş, Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi

Gökçen Yavaş, lisansını 1999'da Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamladı. Daha sonra 2002'de Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler alanında Yüksek Lisans derecesini, 2010'da Marmara Üniversitesi AB Enstitüsü'nde AB Siyaseti ve Uluslararası İlişkileri alanında Doktora derecesini aldı. Doktora sonrası araştırmalarını, 2017-2018'de The Centre for the History of Political Thought, Queen Mary University of London'da sürdürmüştür. Uluslararası Güvenlik, Avrupa Birliği ve İtalya'nın Dış Politikası başlıca çalışma alanlarıdır. Halen Kocaeli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Bu yazıya atıf için: Gökçen Yavaş, 'İtalya'da Değişim: Draghi Hükümeti ve Radikal Sağ Üzerine Bir Değerlendirme ', *Panorama*, Çevrimiçi Yayın, 8 Temmuz 2021,

<https://www.uikpanorama.com/blog/2021/07/08/italyada-degisim-draghi-hukumeti-ve-radikal-sag-uzerine-bir-degerlendirme>

Telif@*UIKPanorama*. Bu yazının tüm çevrimiçi ve basılı telif hakları *Panorama* dergisine aittir. Yazıda yer verilen görüşler yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, *Panorama* Yayın Kurulunu, dergi editörlerini ve diğer yazarları bağlamaz.